

Република Србија
Народна скупштина
Посланичка група Морамо-Заједно
12. децембар 2022. године
Београд

ПРИМЉЕНО: 12.12.2022

Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
01	011-2792/22		

ПРЕДСЕДНИКУ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

На основу члана 107. Устава Републике Србије, члана 40. став 1. тачка 1. Закона о Народној скупштини и чл. 150. и 151. Пословника Народне скупштине Републике Србије подносимо **ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ФИНАНСИЈСКОЈ ПОДРШЦИ ПОРОДИЦИ СА ДЕЦОМ**, са предлогом да се узме у претрес.

НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ

Никола Нешић

Нешић Н.

Небојша Зеленовић

Зеленовић

Александар Јовановић

Александар Јовановић

Др Јелена Калајић

Јелена Калајић

Данијела Несторовић

Данијела Несторовић

Милинка Николић

Милинка Николић

Небојша Цакић

Цакић

Др Ђорђе Микетић

Микетић

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ФИНАНСИЈСКОЈ ПОДРШЦИ ПОРОДИЦИ СА ДЕЦОМ

Члан 1.

У Закону о финансијској подршци породици са децом ("Сл. гласник РС", бр. 113/2017, 50/2018, 46/2021 - одлука УС, 51/2021 - одлука УС, 53/2021 - одлука УС, 66/2021 и 130/2021) у **члану 17.** став 1. тачка 1) речи:" и није остварила право на новчану накнаду по основу незапослености" бришу се.

У ставу 4. после речи: "ред рођења детета" додаје се запета и речи: "односно у укупном трајању од две године за треће и свако наредно новорођено дете."

После става 4. додаје се нови став 5. који гласи:

"Право на остале накнаде по основу рођења и неге детета може да оствари и отац детета, након трећег месеца живота детета, а у складу са законом и прописима који регулишу остварење права на накнаду зараде за време одсуства са рада ради неге детета за лица запослена код послодавца."

Досадашњи ст. 5,6,7,8. и 9. постају ст. 6,7,8,9. и 10.

Члан 2.

У **члану 18.** став 8. мења се и гласи:

"Месечна основица остале накнаде представља бруто обрачунску вредност."

После става 8. додаје се нови став 9. који гласи:

"Пун месечни износ осталих накнада за прва три месеца, не може бити мањи од минималне зараде утврђене на дан почетка остваривања права, а која се утврђује у складу са чланом 14. ставом 9. овог Закона."

Досадашњи став 9. постаје став 10.

Члан 3.

У **члану 19.** став 3. после речи: "Србије" додаје се запета и речи: " а износ припадајућих пореза и доприноса на законом прописан начин."

Члан 4.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном гласнику Републике Србије”.

Образложење

I. Уставни основ за доношење закона

Уставни основ за доношење овог Закона садржан је у члану 60. Устава Републике Србије (“Сл. гласник РС”, бр. 98/2006 и 115/2021) према коме је, између осталог, утврђено да су свима, под једнаким условима доступна сва радна места, а да се женама, омладини и инвалидима омогућује посебна заштита на раду и посебни услови рада, у складу са законом.

Такође, у члану 97. став 1. тачке 8. и 10. које прописују да Република Србија уређује и обезбеђује систем у области радних односа, заштите на раду, запошљавања, социјалног осигурања и других облика социјалне сигурности; друге економске и социјалне односе од општег интереса, као и да уређује и обезбеђује систем у области здравства, социјалне заштите, борачке и инвалидске заштите, бриге о деци, образовања, културе и заштите културних добара, спорта, јавног информисања; систем јавних служби.

II. Разлози за доношење закона

Закон о финансијској подршци породици са децом (Сл.гласник Републике Србије бр. 113/2017) донет по хитном поступку и у обједињеној расправи са још 30 других тачака на дневном реду, а од којих је једна тачка и Буџет Републике Србије за 2018. годину, тако да је усвојен уз одређене пропусте, а који су у директној вези са непримењивањем или благонаклоним гледањем на кршење Закона о забрани дискриминације.

Нови Закон о финансијској подршци породици са децом (Сл.гласник Републике Србије бр. 113/2017 и 50/2018) донет је у осмом ванредном заседању, такође по хитном поступку у обједињеној расправи, тако да је и он усвојен уз одређене пропусте, а супротан је и Конвенцији о заштити материнства.

Нове измене и допуне Закона ступиле су на снагу 1. јула 2021. године и условљене су Одлукама Уставног суда Републике Србије Број: IУз-266/2017, IУз-247/2018 и IУз-216/2018.

Међутим и поред горе наведених измена, Закон није поправио положај предузетница и осталих корисница права из члана 17. овог Закона.

Предузетнице су остале ускраћене за низ права које имају жене запослене код послодавца, а то су: накнаду за трудничко боловање од 100%; гарантовану накнаду у висини републичког минималца у прва три месеца; отац детета не може да преузме бригу о детету после трећег месеца; немају плаћене порезе ни доприносе из буџета Републике Србије, већ морају саме да их уплаћују; немају право на две године одсуства за треће и свако наредно дете.

Да би се изједначио положај предузетница са женама које раде код послодавца потребно је да се промени неколико закона, а међу њима и Закон о финансијској подршци породица са децом, а чије измене предлажемо.

Статус предузетница регулисан је супротно члану 60. став 5. Устава Републике Србије (Женама, омладини и инвалидима омогућују се посебна заштита на раду и посебни услови рада, у складу са законом); члану 66. Устава (све мајке треба да имају једнаку-посебну подршку и заштиту пре и после порођаја), члану 68. Устава којим се регулише здравствена заштита (Свако има право на заштиту свог физичког и психичког здравља. Деца, труднице, мајке током породилског одсуства, самохрани родитељи са децом до седме године и стари остварују здравствену заштиту из јавних прихода, ако је не остварују на други начин, у складу са законом.)

Статус предузетница није у складу са Конвенцијом 183 Међународне организације рада о заштити материнства. У овој Конвенцији говори се уопштено о праву на породилско одсуство које морају да имају све жене и не прави се разлика какав уговор имају са послодавцем или да ли обављају самостало делатност. С тим у вези све оно што је наведено за породилско одсуство може да се примени и на жене које обављају самосталу делатност тј. на предузетнице како на период породилског одсуства тако и на период одржавања трудноће. **Износ новчане накнаде треба да буде такав да обезбеди одржавање доброг здравља жене и детета уз одговарајући животни стандард (члан 6. став 2. Конвенције). Такође, накнада не може бити нижа од 2/3 њене претходне зараде.**

Такође, председница Владе Републике Србије, Ана Брнабић, на седници скупштине Републике Србије одржане 25. новембра 2021. године, дакле непосредно пре ванредних парламентарних избора, рекла је следеће: ” као што сам и рекла донећемо додатне измене и допуне Закона о финансијској подршци породица са децом где ћемо боље да дефинишемо статус мајки предузетница, јер је то остало недовољно добро дефинисано. Ја мислим да се сви у Влади слажемо да мајкама предузетницама треба додатно да помогнемо и да их подржимо зато што ми желимо да ојачано, охрабримо и оснажимо предузетничку културу у Републици Србији, а то у овом закону нисмо урадили на најбољи начин, тако да је то оно о чему сада размишљамо. ”

III. Објашњење основних правних института и појединачних решења

Чланом 1. Предлога закона о изменама и допунама Закона о финансијској подршци породици са децом, у члану 17. став 1. тачка 1) предложили смо да се речи:” и није остварила право на новчану накнаду по основу незапослености” избришу. Износи новчаних накнада по основу незапослености су јако ниске, у зависности од месеца, око 16.000 динара. Да би се остварило право на ту накнаду потребно је да је лице, пре него што је остало без посла, радило од 1 до 5 година да би имало право на исплату новчане накнаде по основу незапослености и то само три месеца. Сматрамо да би незапослена жена требала да има право на тзв. ”остале накнаде” под истим условима као и остале кориснице права из члана 17. овог Закона.

У ставу 4. после речи: "ред рођења детета" додали смо запету и речи: " односно у укупном трајању од две године за треће и свако наредно новорођено дете.". Желимо да изједначимо положај предузетница са женама запосленим код послодавца, а које имају право на одсуство са рада ради неге детета у укупном трајању од две године када роде троје и више деце. Мајке предузетнице немају то право према важећем Закону.

После става 4. додали смо став 5. који гласи:

" Право на остале накнаде по основу рођења и неге детета може да оствари и отац детета, након трећег месеца живота детета, а у складу са законом и прописима који регулишу остварење права на накнаду зараде за време одсуства са рада ради неге детета за лица запослена код послодавца."

Овим ставом предлажемо да и отац детета има иста права као и отац детета жене која је запослена код послодавца, а то је да након што дете напуни три месеца (након истека породилског одсуства-запослене жене) отац детета може да преузме одсуство са рада ради неге детета под истим условима који су предвиђени Законом о раду.

Дакле, изменом овог члана изједначиће се права ових корисница са правима запослених лица по основу уговора о раду, тј. са њиховим правима из Закона о раду.

Предлажемо да жене које обављају самосталну делатност за треће и свако наредно дете остваре право на две године породилског и одсуства са рада ради неге детета, и да им се омогући да право одсуства са рада ради неге детета могу да пренесу на партнера.

Према Закону о раду, члану 94а запослена жена за треће и свако наредно новорођено дете има право на породилско и одсуство са рада ради неге детета у укупном трајању од две године. За разлику од њих, жене које обављају самосталну делатност немају право на одсуство у трајању од две године у случају рођења трећег и сваког наредног детета, већ само на одсуство (тзв. "остале накнаде") у укупном трајању од једне године.

Такође, поменути члан Закона о раду омогућава да се коришћење одсуства са рада ради неге детета пренесе на оца. Насупрот њима, жена која обавља самосталну делатност нема право да пренесе право одсуства са рада ради неге детета на партнера. Предложена измена закона би дала иста права предузетницама као што имају жене запослене код послодавца.

Чланом 2. Предлога закона о изменама и допунама Закона о финансијској подршци породици са децом, у члану 18. предложили смо измену става 8. и додавање става 9.

Према важећем Закону, износ "осталих накнада" за жене предузетнице се рачуна тако што се прво утврди основица на коју је предузетница уплаћивала доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање за последњих 18 месеци које претходе коришћењу права и затим се основица дели са 18 и са коефицијентом 1,5.

Предложили смо брисање и мењање овог члана, у делу који се односи на додатно дељене са коефицијентом 1,5, јер сматрамо да се износ остале накнаде за предузетнице треба рачунати по истом принципу као и износ накнаде зараде за жене које су запослене по основу уговора о раду. Ова измена је у складу са предложеном изменом

члана 18. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање где предлажемо да се и предузетницама уплаћују доприноси на износ обрачунате остале накнаде.

Применом ранијег законског решења, ниво права за жене које самостално обављају делатност био је финансијски значајно већи у односу на пропис који их од јула 2018. године препознаје као издвојену категорију заједно са женама које су тренутно незапослене или су у претходних 18 месеци остваривале повремена примања. Данас слободно можемо рећи да је спроведена вишеструка дискриминација ове групе жена од јула 2018. и да она још увек траје.

Такођ, додавањем става 9. смо предложили да кориснице права из члана 17. Закона, током прва три месеца, имају загарантовану накнаду у висини републичког минималца на исти начин као што то има жена запослена код послодавца за време породичног одсуства, а која им је загарантована чланом 14. важећег Закона.

Чланом 3. Предлога закона о изменама и допунама Закона о финансијској подршци породици са децом предложили смо да се у члану 19. став 3. после речи: "Србије" дода запета и речи: " а износ припадајућих пореза и доприноса на законом прописан начин."

У Закону о доприносима за обавезно социјално осигурање предложили смо да се и предузетницама уплаћују порези и доприноси на исти начин као и женама запосленим код послодавца и с тим у вези предлажемо уплату пореза и доприносима и предузетницама од стране државе, односно из средстава обезбеђених из буџета Републике Србије.

Чланом 4. Предлога закона предвиђено је да закон ступи на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

IV. Финансијска средства потребна за примену закона

За реализацију предложених измена Закона о финансијској подршци породици са децом потребно је обезбедити додатна финансијска средства у буџету Републике Србије у складу са законом.

Због недостатка прецизних података у оквиру надлежног Министарства у овом тренутку је веома тешко урадити прецизну економску анализу.

V. Анализа ефеката закона

Усвајањем предложених измена закона омогућиће се оснаживање жена и јаснија подршка у смислу повећања наталитета, а што је једна од кључних порука коју промовише Влада Републике Србије.

Усмеравањем средстава на директне кориснике, који се баве популационом политиком, ће дати боље резултате у погледу охрабривања жена да се остваре и као мајке, а последично утицати и на повећање наталитета.

VI. Преглед одредаба Закона о финансијској подршци породици са децом које се мењају, односно допуњују

Члан 17*

Остале накнаде по основу рођења и неге детета и посебне неге детета, за дете рођено 1. јула 2018. године и касније, може остварити мајка која је у периоду од 18 месеци пре рођења детета остваривала приходе:

- 1) а у моменту рођења детета је незапослена и није остварила право на новчану накнаду по основу незапослености;
- 2) по основу самосталног обављања делатности;
- 3) као носилац породичног пољопривредног газдинства које има статус лица које самостално обавља делатност према закону којим се уређује порез на доходак грађана;
- 4) по основу уговора о обављању привремених и повремених послова;
- 5) по основу уговора о делу;
- 6) по основу ауторског уговора;
- 7) по основу уговора о правима и обавезама директора ван радног односа.

Остале накнаде по основу рођења и неге детета и посебне неге детета може остварити и мајка која је у периоду од 18 месеци пре рођења детета била пољопривредни осигураник.

Право из ст. 1. и 2. овог члана може остварити и жена која је усвојитељ, хранитељ или старатељ детета.

Право на остале накнаде по основу рођења и неге детета остварује се у трајању од годину дана од дана рођења детета, без обзира на ред рођења детета, **ОДНОСНО У УКУПНОМ ТРАЈАЊУ ОД ДВЕ ГОДИНЕ ЗА ТРЕЋЕ И СВАКО НАРЕДНО НОВОРОЂЕНО ДЕТЕ.**

ПРАВО НА ОСТАЛЕ НАКНАДЕ ПО ОСНОВУ РОЂЕЊА И НЕГЕ ДЕТЕТА МОЖЕ ДА ОСТВАРИ И ОТАЦ ДЕТЕТА, НАКОН ТРЕЋЕГ МЕСЕЦА ЖИВОТА ДЕТЕТА, А У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ И ПРОПИСИМА КОЈИ РЕГУЛИШУ ОСТВАРЕЊЕ ПРАВА НА НАКНАДУ ЗАРАДЕ ЗА ВРЕМЕ ОДСУСТВА СА РАДА РАДИ НЕГЕ ДЕТЕТА ЗА ЛИЦА ЗАПОСЛЕНА КОД ПОСЛОДАВЦА.

Изузетно, од става 4. овог члана, за лице које остварује и право на накнаду зараде, односно накнаду плате, право на остале накнаде по основу рођења и неге детета остварује се у трајању од годину дана од дана отпочињања права на породичско одсуство.

Право на остале накнаде по основу рођења и неге детета остварује мајка из ст. 1. и 2. овог члана у трајању од три месеца од дана рођења детета, ако се дете роди мртво или умре пре навршена три месеца живота, односно до смрти детета уколико оно умре касније.

Право на остале накнаде по основу рођења и неге детета, може остварити и отац детета, уколико мајка није жива, ако је напустила дете, или ако је из објективних разлога спречена да непосредно брине о детету.

Право на остале накнаде по основу посебне неге детета остварује се у складу са овим законом и прописима који регулишу остваривање права на накнаду зараде за време одсуства са рада ради посебне неге детета за лица запослена код послодавца.

Захтев за остваривање права на остале накнаде по основу рођења и неге детета и посебне неге детета може се поднети до истека законом утврђене дужине трајања права које се остварује.

Члан 18.

Основица за остале накнаде по основу рођења и неге детета за лице из члана 17. став 1. овог закона утврђује се сразмерно збиру месечних основица на који су плаћени доприноси, осим основице доприноса за приходе који имају карактер зараде, за последњих 18 месеци који претходе првом месецу отпочињања одсуства због компликација у вези са одржавањем трудноће, или породилског одсуства, уколико није коришћено одсуство због компликација у вези са одржавањем трудноће, односно дану рођења детета.

Основица за остале накнаде по основу рођења и неге детета, за лице из члана 17. став 2. овог закона, утврђује се сразмерно збиру месечних основица на који су плаћени доприноси за обавезно пензијско и инвалидско осигурање за последњих 18 месеци који претходе дану рођења детета.

Основица за остале накнаде по основу посебне неге детета за лице из члана 17. став 1. овог закона утврђује се сразмерно збиру месечних основица на који су плаћени доприноси, осим основице доприноса за приходе који имају карактер зараде, за последњих 18 месеци који претходе месецу коришћења права.

Основица за остале накнаде по основу посебне неге детета, за лице из члана 17. став 2. овог закона, утврђује се сразмерно збиру месечних основица на који су плаћени доприноси за обавезно пензијско и инвалидско осигурање за последњих 18 месеци који претходе месецу коришћења права.

Месечна основица за остале накнаде по основу рођења и неге детета и посебне неге детета за лица из члана 17. став 1. овог закона добија се дељењем збира основица из ст. 1. и 3. овог члана са 18.

Месечна основица за остале накнаде по основу рођења и неге детета и посебне неге детета за лица из члана 17. став 2. овог закона добија се дељењем збира основица из ст. 2. и 4. овог члана са 18.

Месечна основица за остале накнаде по основу рођења и неге детета и посебне неге детета из ст. 5. и 6. овог члана не може бити већа од три просечне месечне зараде у Републици Србији, а за права остварена од 1. јануара 2022. године не може бити већа од пет просечних месечних зарада у Републици Србији, према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике на дан почетка остваривања права.

~~Месечна основица из ст. 5. и 6. овог члана дели се са коефицијентом 1,5 и тако се одређује пун месечни износ остале накнаде по основу рођења и неге детета и посебне неге детета.~~

МЕСЕЧНА ОСНОВИЦА ОСТАЛЕ НАКНАДЕ ПРЕДСТАВЉА БРУТО ОБРАЧУНСКУ ВРЕДНОСТ.

ПУН МЕСЕЧНИ ИЗНОС ОСТАЛИХ НАКНАДА ЗА ПРВА ТРИ МЕСЕЦА, НЕ МОЖЕ БИТИ МАЊИ ОД МИНИМАЛНЕ ЗАРАДЕ УТВРЂЕНЕ НА ДАН ПОЧЕТКА ОСТВАРИВАЊА ПРАВА, А КОЈА СЕ УТВРЂУЈЕ У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 14. СТАВОМ 9. ОВОГ ЗАКОНА.

Приликом утврђивања основице за остале накнаде не узимају се основице за приходе који имају карактер зараде, осим за лица која у моменту почетка остваривања права нису у радном односу, а у претходном периоду су остваривала приходе по основу зараде.

Члан 19.

Утврђивање пуног месечног износа за остале накнаде по основу рођења и неге детета и посебне неге детета врши надлежни орган на основу података о висини основице на коју су плаћени доприноси за лице из члана 17. став 1. тач. 1)-7) овог закона, односно за лице из члана 17. став 2. основице на коју су плаћени доприноси за обавезно пензијско и инвалидско осигурање, а који су евидентирани код органа који води евиденцију о уплаћеним доприносима обавезног социјалног осигурања.

Месечни износ осталих накнада обрачунава се на основу утврђеног пуног месечног износа накнаде у сразмери броја радних дана у којима се остварује право у датом месецу и укупног броја радних дана у том месецу.

Исплату месечних износа осталих накнада по основу рођења и неге и посебне неге детета, без пореза и доприноса, врши министарство надлежно за финансијску подршку породици са децом на текући рачун подносиоца захтева, из средстава обезбеђених у буџету Републике Србије, **А ИЗНОС ПРИПАДАЈУЋИХ ПОРЕЗА И ДОПРИНОСА НА ЗАКОНОМ ПРОПИСАН НАЧИН.**

Изузетно од става 3. овог члана, за лице које нема текући рачун, исплату месечних износа остале накнаде по основу рођења и неге и посебне неге детета, без пореза и доприноса, врши министарство надлежно за финансијску подршку породици са децом на рачун подносиоца захтева за остваривање права отвореног код финансијске организације одређене од стране министарства надлежног за финансијску подршку породици са децом, из средстава обезбеђених у буџету Републике Србије.

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Орган државне управе, односно други овлашћени предлагач прописа

Народни посланици Никола Нешић, Небојша Зеленовић Александар Јовановић, др Јелена Калајџић, Данијела Несторовић, Милинка Николић, Небојша Цакић и др Ђорђе Миктић

2. Назив прописа

Предлог закона о изменама и допунама Закона о финансијској подршци породици са децом

Draft law on modifications to the law on financial support for the family with children

3. Усклађеност прописа с одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум), односно с одредбама Прелазног споразума о трговини и трговинским питањима између Европске заједнице, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Прелазни споразум):

- а) Одредба Споразума и Прелазног споразума која се односе на нормативну саржину прописа
- б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума и Прелазног споразума
- в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума
- г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума и Прелазног споразума
- д) Веза са Националним програмом за интеграцију Републике Србије у Европску унију

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније

- а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима
- б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима
- в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима
- г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност
- д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права.

Потребно је обезбедити усклађеност Предлога закона о изменама и допунама Закона финансијској подршци породици са децом са:

Конвенцијом 183 Међународне организације рада о заштити материнства;
Чланом 31. став 1. Повеље о темељним правима Европске уније;
Европски стуб о социјалним правима из 2017. године;

6. Да ли су претходно наведени извори права ЕУ преведени на српски језик?

Да.

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик ЕУ?

Не.

8. Учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености

Наведено у разлозима за доношење закона.

Потпис руководиоца органа органа државне управе, односно другог овлашћеног предлагача прописа, датум и печат

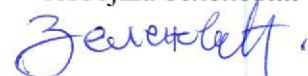
Београд, 12. децембра 2022. године

НАРОДНИ ПОСЛАНИЦИ

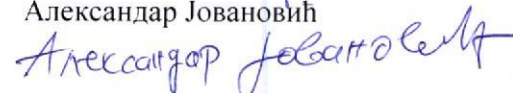
Никола Нешић

Небојша Зеленовић

Александар Јовановић

Др Јелена Калајић
Јелена Калајић

Данијела Несторовић
Данијела Несторовић

Милинка Николић
Милинка

Небојша Цакић
Небојша Цакић

Др Ђорђе Микетић
Ђорђе Микетић